

Mesec vidre

Oktoberko vseevropsko strokovno srečanje o vidri

O projektu LIFE – NATURA, ki se nanaša na velike zveri (medved volk in ris) smo v Lovcu že veliko pisali in ga sproti predstavljamo. Razmeroma manj pa je znano, da na Goričkem že četrto leto poteka tudi projekt LIFE III – NATURA, ki zadeva manjšo, v evropskem merilu zelo redko vrsto zveri iz družine kun – **vidro** (*Lutra lutra*). Projekt ima izdatno finančno podporo Evropske komisije, Ministrstva za okolje in prostor in Javne agencije za železniški promet. Vidra je v evropskih smernicah (Bernska konvencija, Habitatna direktiva z Naturo 2000) ter po Zakonu o ohranjanju narave in njemu podrejenih uredbah strogo za varovana živalska vrsta, zato moramo prav tako kot za velike zveri (po)skrbeti tudi zanjo in za njeno življenjsko okolje. In kakor pravi biologinja **Marjana Hönigsfeld Adamič**, strokovna koordinatorica projekta, »je vidra živ primer, pri katerem se v praksi srečujeta varstvo narave in varstvo okolja – prepletata se in venomer znova dokazujeta,

da sta pravzaprav neločljiva sopotnika«.

Že pred projektom je bilo znano, da vidre še živijo na Goričkem. Od leta 1999–2004 so namreč spremljali vpliv gradnje in obratovanja železniške proge Puconci–Hodoš–državna meja na njihovo življenje. Za uspešno varstvo vsake populacije pa je treba najprej dobro spoznati, kako deluje; še posebno pomembno je oceniti kakovost njenega habitata. Nič manj pomembno ni seznanjanje in izobraževanje lokalnega in širšega prebivalstva s pomenom vrste v naravovarstvenem pomenu. Vse to je prinesel **projekt LIFE – Ohranjanje populacije vider na Goričkem, faza I s kratico AQUA-LUTRA**.

Na Goričkem so največje nevarnosti za vidre vsekakor povezane s človekom in posledicami tehnološkega razvoja, ki mu ni sledila tudi skrb za ohranjanje naravnega okolja. Zato so gotovo najbolj usodne težko popravljive posledice drobljenja (fragmentacije) ustreznega habitata za vidro z različnimi pose-

gi v prostor, pa tudi onesnaževanja voda (kmetijstvo, komunalna neurejenost) in visok krvni davek med vidrami, ki ga terja promet.

Zato so izvajalci v okviru projekta zasnovali in opravili več ekoloških sprememb (izboljšav) na vodotokih, uredili nekaj rastlinskih čistilnih naprav, postavili prometne znake, ki opozarjajo na vidro, in uredili nekaj cestnih podhodov oz. mostov. Nekaj ribnikov so ogradili z električnimi pastirji in tako pokazali na eno izmed možnosti za rešitev problema plenjenja rib, ki jih vlagajo v vodovja ribiči.

Glavna raziskovalna dejavnost projekta je spremljanje populacije vidre na projektnem območju, kar raziskovalci počnejo na več načinov: neposredno z iskanjem vidrih iztrebkov in sledov na mestih označevanja (markiranja), z avtomatskimi kamerami, opremljenimi z infrardečimi senzori in tudi z genetskimi raziskavami DNK, ki jo izolirajo iz svežih iztrebkov (podobno kot to delajo pri nas že pri medvedih). S pomočjo t. i. nenasilnih (ne-

invazivnih) metod bodo skušali odkriti čim več podrobnosti o stanju vidrine populacije na Goričkem. Predvsem želijo oceniti približno številčnost vidre, odkriti poti, ki jih živali najpogosteje uporabljajo, oceniti spolno in starostno sestavo populacije ipd. Po prvih rezultatih ocenjujejo, da je živali precej manj, kot so predvidevali, hkrati pa, da so zasedeni vsi primerni habitati.

Vidra je osrednja vrsta sladkovodnih življenjskih združb in s svojim karizmatičnim videzom sprošča pomembno sporočilno vlogo pri ozaveščanju javnosti za ohranjanje sladkovodnih habitatov, pestrosti vrst v njih in ohranitev življenjskega okolja v najširšem pomenu besede. In prav to vlogo želijo strokovnjaki s pridom izkoristiti v **informativnem vidrinem centru Aqualutra**, ki je v športnem centru v Križevcih na Goričkem. Tam bodo obiskovalcem poleg vidrine učne poti pripravili niz novih izobraževalnih programov za različne starostne stopnje.

Projekt LIFE AQUALUT-

RA nameravajo končati z »mesecem vidre« letos oktobra, ko bodo ob pomoči švicarskih kolegov pripravili razstavo in vseevropsko strokovno srečanje IUCN/SSC

Skupine za ohranjanje vidre v Sončnem parku Vivat v Moravskih Toplicah (od 5. do 10. oktobra), je povedala Marjana Hönigsfeld Adamič. Več o projektu si lahko pre-

berete na spletnih straneh www.aqualutra.si.

Evropska delovna srečanja o evrazijski vidri so redna dejavnost Skupine specialistov za vidro pri Komisiji za ohranjanje vrst Mednarodne zveze za varstvo narave (IUCN/Species Survival Commission/Otter Specialist Group). Zadnje tovrstno srečanje je bilo oktobra 2005 v Paduli (Italija), kjer so se odločili, da se bo komisija, zaradi številnih aktualnih problemov, sestajala vsako leto oziroma v letih, ko ni srečanja na svetovni ravni. Na 10. mednarodnem kolokviju o vidrah (na svetovni ravni), ki je bil oktobra lani v Hwacheonu v Južni Koreji, je bila ta naloga za letos zaupana predstavnici za ohranjanje vidre iz Slovenije, Marjani Hönigsfeld Adamič oz. **Inštitutu za ohranjanje dediščine Lutra**, ki ga vodi.

Zapišimo še, da evropske konference o vidri v nerednih presledkih potekajo že od leta 1974, ko je bila ustanovljena Skupina specialistov za vidro (OSG) pri IUCN. Določila si je naslednje naloge:

- voditi politiko in dati smernice za ohranjanje vseh vrst vider (Lutrinae);
- določati in revidirati status in potrebe vrst vider, podpirati potrebne raziskovalne, varstvene in upravljalne programe različnih organizacij in vlad;
- razširjati informacije o trenutnem statusu in varstvenih potrebah vider in pospeševati razumno upravljanje z vrstami vider.

Na strokovnem srečanju Evropske skupine za vidro, ki bo v začetku tega meseca v Moravskih Toplicah, bodo predvsem pregledali stanje vrste *Lutra lutra* in aktivnosti za njeno varstvo v posameznih evropskih državah, s posebnim poudarkom na ekološko omrežje Natura 2000. Zato morajo nacionalni predstavniki pripraviti nacionalna poročila. Nekatere države, med katerimi posebej izstopa vzhodni Balkan, še vedno nimajo nacionalnih predstavnikov, zato pri njih stanje s to vrsto ni znano. Tudi Slovenija je bila doslej edina

predstavnica nekdanje Jugoslavije, ki je imela v skupini svojo nacionalno predstavnico (zdaj jo ima tudi Hrvaška). Ko se zdaj večina balkanskih držav še pripravlja na sprejem v EU, bodo morale prej sprejeti tudi zakonitosti, ki so povezane z evropsko naravovarstveno zakonodajo in se pripraviti na sprejem ekološkega omrežja Natura 2000.

Organizatorji pričakujejo in si želijo, da bi bilo srečanje v Sloveniji pomembna odskočna deska za države nekdanje Jugoslavije, saj je Slovenija v tem pogledu že pomemben komunikacijski most med evropskimi in balkanskimi državami. Prav gotovo je tak most tudi vidra, saj reke – življenjski prostor vidre – ne poznajo političnih meja.

Ne nazadnje je eden od ciljev srečanja tudi standardizacija protokolov za zbiranje materiala iz trupel povoženih vider za genetske raziskave, ki pri varstvu vrst postajajo vedno bolj nepogrešljiv mehanizem za določanje genske (biotske) raznovrstnosti vidre. Zato bo to tudi ena od osrednjih točk srečanja. Pomembna bo tudi izmenjava izkušenj in mnenj v evropskem prostoru glede metod spremljanja stanja (monitoringa) pri vidri med različnimi posegi v prostoru in potem. Slovenski strokovnjaki menijo, da lahko prav pri tem prispevajo svoj pomemben delež. V svetu namreč ni veliko primerov z dolgoletnimi izkušnjami in spremljanjem tovrstnega stanja pri vidri. Vsekakor je namen dogodka pritegniti pozornost različnih skupin javnosti in medijev z željo, da bi ljudje bolje spoznali in razumeli vlogo vidre v naravnih sladkovodnih ekosistemih in se aktivneje vključili v varstvo vrste in predvsem njenega življenjskega okolja. Prav tu želi svoj delež prispevati tudi naše osrednje lovsko glasilo.

Boris Leskovic

Viri:

Okolje in prostor, julij 2008, (MOP):
Ohranjanje vider na Goričkem
http://eow08.si/index.php?option=com_content&task=view&id=2...

Evrazijska vidra (*Lutra lutra*) je ogrožena vrsta sesalca, ki je po merilih IUCN globalno razvrščena v kategorijo ranljivih vrst (V = vulnerable), navaja pa jo tudi rdeči seznam ogroženih sesalcev Slovenije. Bernska konvencija jo navaja v Dodatku II, evropska Habitatna direktiva pa jo vključuje v Annex II in Annex IV. Slovenija se je s podpisom evropskih konvencij in implementacijo evropske zakonodaje v nacionalno (Zakon o ohranjanju narave (uradno prečiščeno besedilo) /ZON-UPB2, ur. list RS, št. 96/2004 in podzakonski akti) obvezala varovati in ohranjati vidro ter njeno življenjsko okolje. Zato je evrazijska vidra (poleg nekaterih vrst netopirjev) tudi ena od petih vrst večjih evropskih sesalcev, ki so kvalifikacijske vrste za območja Natura 2000 v Evropi in Sloveniji.

Foto: H. Oršanič – Diana

Zaradi svoje vloge plenilca najvišjega reda v sladkovodnih ekosistemih je vidra krovna vrsta in dober kazalec njihove kakovosti in ohranjenosti. Njene ekološke zahteve (sorazmerno čiste vode – vsaj 2. kakovostni razred, dovolj razpoložljivih plenskih vrst, ohranjena naravna struga vodovij z vsemi ekomorfološki značilnostmi, naravna obrežja z ohranjenimi rastlinskim pasom) se skladajo tudi s sodobnimi načeli integriranega in sonaravnega gospodarjenja z vodami kot celovitimi ekosistemi, ki temelji na porečjih (povodjih). Takšno vodno gospodarstvo določa Okvirna vodna smernica (2000/60/ES), katere slovenska implementacija je Zakon o vodah (Ur. list RS, št. 67/02). Voda je postala že strateška dobrina 3. tisočletja, saj so vodni viri poleg tega, da so omejeni, tudi že globalno ogroženi. Poleg onesnaževanja iz različnih virov, uničevanja ekosistemske vloge celinskih voda, kar vse so posledice človeške civilizacije in tehnološkega razvoja, pa vodne vire v zadnjem času ogrožajo tudi podnebne spremembe. Vidra kot krovna vrsta sladkovodnih ekosistemov je odvisna od pestrosti prehranskih virov, ki pa jih lahko zagotavljajo le nezmanjšana biotska raznovrstnost vidrinih plenskih vrst in vseh vrst, ki so vpletene v nižje trofične ravni ekosistema. Z vidro kot karizmatično vrsto torej ohranjamo biotsko pestrost in naravne ekomorfološke značilnosti sladkovodnih ekosistemov.

Vidra v izobraževanju in okoljskem ozaveščanju različnih ciljnih skupin odlično združuje evropsko naravovarstveno in okoljevarstveno zakonodajo z vodovarstveno, povezuje pa tudi sosednje dežele prek političnih meja.